

Zo. 19 jan. Vogelexcursie: op zoek naar wintergasten. We vertrekken om 9.00 uur vanaf de p-plaats bij de Geldmaat in Baarlo. De wandeling start om 9.20 uur vanaf de Wanderparkplatz bij de Leuthermühle, Hinsbeckerstraße 34, Nettetal.

Woe. 12 febr. Workshop zoogdieren door Jan en Riek Kersten. De workshop begint met een presentatie en na de pauze mogen we zelf aan de slag met materiaal uit het veld dat door Jan en Riek is verzameld. We starten om 19.30 uur in Aan 't Paedje aan de Zuivelstraat 3a in Baarlo. Geef even door als je erbij bent.

Zo. 16 febr. Excursie diersporen met Jan en Riek in de omgeving van Baarlo. We starten om 9.30 uur vanaf de p-plaats bij de voetbalvelden van VV Baarlo aan De Meeren 11 in Baarlo.

Zo. 16 mrt. Bosbadenwandeling in de Heldense Bossen. We vertrekken om 9.00 uur vanaf de p-plaats bij de Geldmaat in Baarlo aan de Napoleonsbaan Zuid 1.

Kijk voor meer IVN-activiteiten in de buurt op de website van onze collega-afdelingen!

Website: www.ivn.nl/afdeling/baarlo-maasbree
e-mail adres: IVN-baarlo-maasbree@hotmail.com

www.instagram.com/ivnbaarlomaasbree

Rabobank
Venlo e.o.

Voor € 20,- per jaar bent u lid. U kunt dan meedoen met alle activiteiten en u ontvangt maandelijks ons krantje met info en het programma.

Contributie 2025

Het is weer tijd voor de jaarlijkse contributie. In de Algemene Ledenvergadering van 27 maart 2024 is afgesproken dat ook in 2025 de contributie € 20,00 bedraagt.

U vindt als bijlage bij dit krantje een factuur, mocht u de contributie al hebben overgemaakt dan kunt u de factuur als niet verzonden beschouwen.

Heeft u zich via de landelijke site aangemeld en loopt uw betaling via het landelijke IVN, ook dan hoeft u geen actie meer te ondernemen.

Hartelijk dank voor uw medewerking.
De penningmeester.

Eindejaarsplantenjacht 2024/2025

Op zoek naar bloeiende planten in de winter!

IVN Baarlo-Maasbree heeft meegedaan aan de Eindejaarsplantenjacht van FLORON die deze winter voor de elfde keer werd georganiseerd. FLORON (Floristisch Onderzoek Nederland) zet zich al ruim 30 jaar in voor onderzoek naar en bescherming van de Nederlandse wilde flora. Van eerst kerstdag tot 3 januari gingen plantenliefhebbers overal in Nederland op zoek naar bloeiende planten.

De gemiddelde temperatuur lag gedurende de herfst al boven het gemiddelde, maar de laatste maanden van het jaar hebben we heel weinig zon gehad. Desalniettemin werden er veel bloeiende planten gemeld. Zoals gezegd heeft IVN Baarlo-Maasbree ook meegedaan en tijdens de winterwandeling vonden we de volgende soorten bloeiende (wilde) plantensoorten in Baarlo:

Madeliefje, Witte dovenetel, Paardenbloem, Duizendblad, Reukeloze kamille, Gewone raket, Kromhals, Reigersbek, Kluwenhoornbloem, Braam, Canadese fijnstraal.

Els

De Nationale Tuinvogeltelling wordt sinds 2001 georganiseerd door Vogelbescherming Nederland en Sovon Vogelonderzoek Nederland. Dankzij de Tuinvogeltelling weten deze organisaties hoe vogels in de winter onze tuinen gebruiken. Met die informatie kunnen ze vogels beter helpen en beschermen. Doe ook mee; het is leuk en nuttig!

Tel op vrijdag 24, zaterdag 25 of zondag 26 januari 2025 één keer een half uur de vogels in uw tuin of op uw balkon. Noteer alle waarnemingen van een soort en geef het hoogste aantal door van een soort die u tegelijk hebt gezien.

Kijk voor meer informatie op:
<https://www.vogelbescherming.nl/tuinvogeltelling>

Eindejaarwandeling IVN Baarlo-Maasbree

Op zondag 29 december staat de traditionele winterwandeling door het buitengebied van Baarlo op het programma. We vertrekken om 14.00 uur met 15 belangstellenden vanaf de blokhut in Baarlo.

Het miezelt een beetje en het is waterkoud, maar iedereen heeft er zin in. We gaan kijken wat de natuur tijdens deze winterse dagen nog voor ons in petto heeft.

Al snel zien we het Plooiwaaierzwam staan, een prachtige kleurrijke zwam die in groepen op dode takken en stammetjes groeit. In deze donkere tijd is deze verschijning een cadeautje. Als we de tak met het zwammetje omdraaien zien we duidelijk de geplooiden plaatjes. Het Plooiwaaierzwam is een relatieve nieuwkomer in ons land, pas in 1989 is de eerste officiële waarneming gemeld. Inmiddels is het een algemene soort die in het hele land te vinden is.

We lopen langzaam verder; het is erg rustig in het bos rond dit tijdstip en we genieten volop.

Een andere blikvanger is de Gele trilzwam; we zien deze felgekleurde zwam op tal van plekken op de donkere takken. Meestal groeit hij op een tak van een eik, maar hij kan ook op andere loofbomen voorkomen, zoals wilg of populier.

Door de regen kan hij verbleken en bij vorst verschrompelen tot een onooglijk korstje. Hoewel de Gele trilzwam het hele jaar te vinden is, zien we ze het meest in de winter. De vruchtlichamen zijn enkele centimeters groot, maar ze kunnen ook wel tien centimeter worden. Trilzwammen leven als parasiet op of in andere paddenstoelen. Zo ook de Gele trilzwam; hij parasiteert op schorszwammen, dat zijn veelal onduidelijke, vaak grijzige, maar soms ook gele, rode of paarse korstjes op dode takken. Het mycelium van de Gele trilzwam dringt daarbij door in het mycelium van de schorszwam dat in de tak zit.

In het gras langs het schelpenpad staan nog enkele Parelstuifzwammen. Je kunt goed zien dat ze tot de buikzwammen behoren. Hun 'buikje' is aanvankelijk bezet met stekels. In de loop van de tijd vallen deze af zodat alleen de korrelige schubben overblijven. In de bol ontstaat een centrale opening voor de sporen. De holte barst bij rijpheid helemaal open, zodat de sporen als een wolk kunnen ontsnappen als er een regendruppel opvalt of wanneer de bol op een andere manier aangeraakt wordt. Dat kan een takje zijn, een voorbij hippende vogel of een nieuwsgierige mensenvinger. In de buurt van het kapelletje zien we een wissel van de das. We gaan rechtsaf richting De Meeren en we zien het Geweizwammetje ook een soort die in de winter opvalt.

De kleine vruchtlichamen zijn bedekt met een wit poeder en dat springt er wel uit in het donkere bos. De zwammetjes groeien in groepjes bij elkaar en altijd op dood hout. Eigenlijk kun je het geweizwammetje het hele jaar door wel vinden. De herkomst van de naam laat zich raden, de vertakte vruchtlichamen lijken wel op miniatuur hertengeweien.

Er staan nog enkele aardsterren, het is de veel voorkomende Gekraagde aardster die we ook tijdens de paddenstoelenwandeling hebben aangetroffen. We vervolgen onze wandeling en komen bij een grote omgevallen boom. We genieten van het Kopjesbekermos; het lijkt wel of het korstmos licht geeft op de donkere stam.

We steken De Meeren over en gaan naar links een bospad in en aan het einde van het pad zien we een holopening van een dassenburcht en snuitputjes in het mos.

Als we even later rechtsaf gaan en op het grote zandpad zijn, zien we heel veel prenten van ree en das.

Het begint al een beetje te schemeren dus we zetten er flink de pas in en tegen 15.45 uur arriveren we op de Heierhof waar de warme chocomel met de wafeltjes al klaar staan en waar nog 3 leden die slecht ter been zijn zich bij ons aansluiten. Bij het vuurtje van de vuurkorf is het goed toeven en we sluiten het jubileumjaar met een gezellig uurtje af.

Tekst: Els

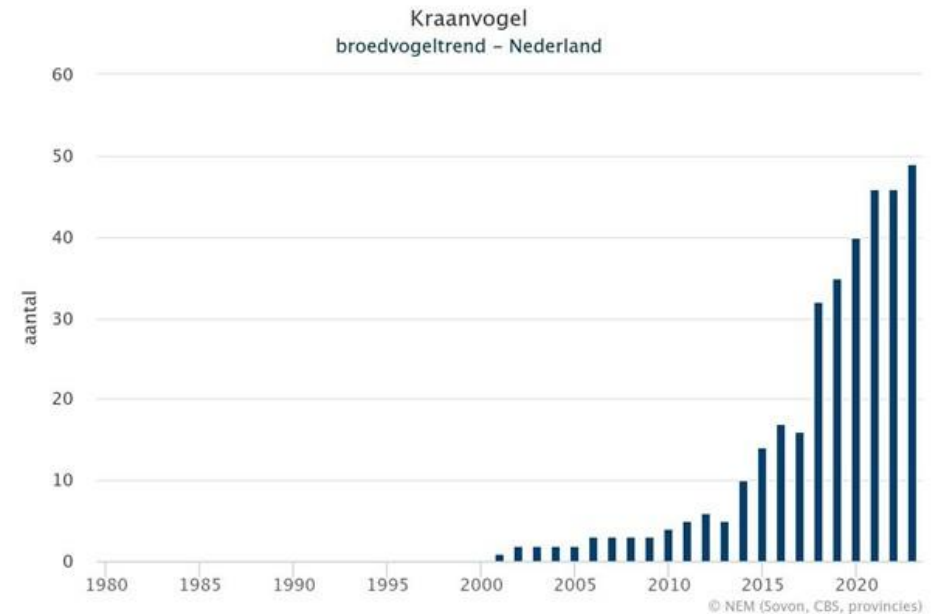
Foto's: Suzanne, Laurie en Els

Steeds meer Kraanvogels die in Nederland broeden!

De Nederlandse broedpopulatie van de Kraanvogel groeit snel. Ten opzichte van het aantal van 50 paren in 2023 maakte het aantal Kraanvogels in 2024 een flinke sprong.

Want in het afgelopen voorjaar werden zeker 70 paren met een territorium vastgesteld. Niet alle paren gaan over tot nestbouw en leggen eieren. In 2024 werd bij circa 53 paren een nest gevonden. In totaal werden 66 kuikens geboren en 46 daarvan werden groot en vlogen uit. Daarmee komt het uitvliegsucces op 0,87 jong per gestart nest, een goed resultaat.

Het succes van de Kraanvogels lijkt samen te hangen met de weersomstandigheden in het voorjaar. In de droge jaren 2018-2020 bracht slechts één op de vier nestelende paren een jong groot. Vanaf 2021 zijn de voorjaren weer natter geweest en lag het gemiddelde op 0,69 uitgevlogen jong per gestart nest. De overvloedige regenval in de winter van 2023/24 zorgde voor een hoge waterstand in veen- en heidegebieden waar Kraanvogels broeden. De eerste helft van de zomer was vaak koel en nat en de tweede helft vaak warm en droog. Door het wisselvallige weer kwamen er minder bezoekers in de meest kwetsbare periode en dat is gunstig voor paren en families Kraanvogels die zich vestigen, broeden of rondscharrelen met kuikens. Ook waren nesten vanwege de nattigheid minder goed bereikbaar voor roofdieren.

Deze grafiek is gebaseerd op het Meetnet Broedvogels. Weergegeven is het jaarlijks aantal broedvogels/territoria.

Het zwaartepunt van de verspreiding ligt in veen- en heidegebieden in Drenthe en Friesland. Gebieden in deze provincies waren goed voor 50 paren. Ook in verschillende gebieden in Overijssel en Gelderland zijn Kraanvogels gevestigd. In de zuidelijke helft van Nederland zijn broedende vogels nog erg zeldzaam. In Noord-Brabant ging het om één paar. De verwachting is dat de komende jaren het aantal paren verder zal toenemen. Ook in beekdalen en andere natte natuurgebieden buiten de huidige bolwerken kunnen Kraanvogels zich gaan vestigen. Kraanvogelmeldingen kunnen worden doorgegeven aan info@kraanvogels.net

Bron: Sovon

Een mooie ontdekking in de het donkere bos

In de donkere en sombere dagen tussen sinterklaas en kerst viel deze mooie paddenstoel mij meteen op. Ik dacht al direct aan een oesterzwam vanwege de vorm en Obsldentify bracht uitkomst; het bleek de Oranje oesterzwam te zijn.

Deze paddenstoel werd in ons land voor het eerst ontdekt in 2007 in de provincie Utrecht en tien jaar later in 2017 was de soort al bekend uit 35 atlasblokken. Inmiddels komt hij in Nederland vrij algemeen voor. Omdat oesterzwammen veel gebruikt worden in de keuken worden ook nog een aantal soorten gekweekt. De meest voorkomende gekweekte soorten zijn: de Grijs-, de Gele-, en de Roze oesterzwam. Alhoewel de Oranje oesterzwam niet giftig is laat je deze heel graag links liggen omwille van zijn zwavelachtige geur die je doet denken aan rotte eieren.

Het vruchtlichaam van de zwam bestaat uit een waaivormige, lichtoranje pluizige hoed met een diameter tot 8 cm die afzonderlijk of in overlappende groepen groeit op loofhout. Aan de onderkant van de hoed zitten oranje lamellen. De paddenstoel heeft een vilten of fluweelachtig oppervlak en een gevouwen rand. Als het droog is kleurt de oesterzwam lichtgeel en als hij nat is oranjegeel.

Het loont altijd de moeite om bij elke wandeling je ogen goed de kost te geven!

Tekst en foto:
Els

2025: het Jaar van de Torenvalk

Wie kent het verschijnsel niet? Langs de kant van de weg hangt een roofvogel klapwiekend stil in de lucht, speurend naar voedsel: een ‘biddende’ torenvalk. Helaas gaat het slecht met deze muizeneter. Daarom vragen Vogelbescherming en Sovon in 2025 extra aandacht voor de torenvalk.

In Nederland was de torenvalk lange tijd de talrijkste broedende roofvogel. Tegenwoordig is die plek ingenomen door de buizerd.

Door gebruik van het landbouwgif DDT daalden de landelijke aantallen van de torenvalk rond 1960. Na een verbod op dat landbouwgif leefde de torenvalk weer even op. Helaas gaat hij sinds ongeveer 1990 opnieuw achteruit, met kleine oplevingen tijdens veldmuisrijke jaren. Tegenwoordig is nog maar een kwart over van de aantallen van halverwege vorige eeuw. Steeds intensiever grondgebruik maakt grote delen van het boerenland ongeschikt voor torenvalken.

Torenvalken zijn muizeneters die het vooral van de veldmuis moeten hebben. Als het aanbod van deze muizen schaars is, stappen ze noodgedwongen over op andere prooien of zoeken ze hun voedsel op andere plekken. Daarom zijn ze waarschijnlijk vaak langs wegen te zien. Mogelijk bevinden zich daar veel muizen of zijn ze daar makkelijker te grijpen, maar de vogels lopen ook meer risico op aanrijdingen. Om een beeld te krijgen van de verspreiding van torenvalken langs wegen organiseert Sovon in 2025 de telling: ‘Waar bidt de torenvalk?’. Aansluitend op deze telling is het ook interessant om te weten wat een torenvalk eet als er weinig veldmuizen beschikbaar zijn. Hiervoor worden camerabeelden van Beleef de Lente en nestcamera's van particulieren geanalyseerd.

Onderzoek tijdens het Jaar van de Torenvalk naar de landelijke dekking en bezetting van nestkasten en het broedsucces geeft verdere aanwijzingen over hoe de torenvalk geholpen kan worden en waar dat het meest nodig is. Iedereen kan meedoen aan het onderzoek in het Jaar van de Torenvalk.

Kijk op: Sovon Vogelonderzoek Nederland; Jaar van de Torenvalk

Landschapsbiografie over de Maasduinen

In oktober 2024 is het boek: “Nationaal Park De Maasduinen Biografie van een dynamisch landschap” gepresenteerd. Een biografie is over het algemeen een levensbeschrijving van een belangrijk persoon. In dit geval is het een beschrijving van het ‘leven’ van Nationaal Park De Maasduinen. Het landschap als een geschiedenisboek met de actuele status van dit moment en ook een blik vooruit naar de toekomst.

Het doel van de landschapsbiografie is om inwoners, bezoekers en ondernemers mee te nemen in het verhaal van Nationaal Park De Maasduinen. Door middel van interviews en verhalen over het landschap worden mensen geïnspireerd en verbonden met het verleden en de schoonheid van dit gebied. Het is een zeer interessant boek dat niet te koop is, maar dat voor iedereen gratis toegankelijk is via: www.natuurparkenlimburg.nl/np/de-maasduinen/over-het-park

Meet de Mees: Onderzoek bestrijdingsmiddelen in koolmees-nesten

In Nederland nemen de zorgen over de mogelijke schadelijke effecten van bestrijdingsmiddelen voor de volksgezondheid en biodiversiteit toe. Om de effecten goed te kunnen onderzoeken is het noodzakelijk om te weten in hoeverre bestrijdingsmiddelen in onze directe leefomgeving voorkomen. Om in kaart te brengen aan hoeveel gif we in het dagelijkse leven worden blootgesteld, start het Kenniscentrum van Hogeschool Leiden, samen met Vogelbescherming Nederland en andere partners een onderzoek. Als indicatie gebruikt men de hoeveelheid gif die aanwezig is in niet-uitgekomen eieren en jonge koolmezen die dood in het nest worden gevonden. En om dat te verzamelen, hebben ze jouw hulp nodig!

Koolmezen zijn erg geschikt voor dit onderzoek, want ze nestelen vaak in de buurt van mensen, zelfs in tuinen. En tijdens het broedseizoen verzamelt een koolmees nestmateriaal en duizenden rupsen in zijn directe omgeving, die dus ook vaak onze directe leefomgeving is. Als er inderdaad bestrijdingsmiddelen aanwezig zijn, komen die in de koolmezen, hun eieren en jongen terecht. Daar kunnen de onderzoekers de gifstoffen in terugvinden. Tijdens het broedseizoen verzamelt een koolmees nestmateriaal en duizenden rupsen in zijn directe omgeving.

De eieren en dood gevonden jonge vogels worden in het lab geanalyseerd op de aanwezigheid van bestrijdingsmiddelen. Zo krijgt men een overzicht van de verspreiding van bestrijdingsmiddelen in Nederland. Op basis hiervan kan gericht beleid worden ontwikkeld om bestrijdingsmiddelgebruik te verminderen en daarmee een gezondere leefomgeving voor mens en mees te bevorderen.

Het aankomende broedseizoen van 2025 is een zeer belangrijk jaar voor Meet de Mees: dan wordt gestart met het aanleggen van een zo groot mogelijke collectie dode nestjongen en niet-uitgekomen eieren van de koolmees uit heel Nederland.

Wil je daarbij helpen? Meld je dan alvast aan via meetdemees@hsleiden.nl, dan word je op de hoogte gehouden van het project en ontvang je precieze uitleg over hoe je kunt helpen.

Bron: Vogelbescherming Nederland

Waarom bevrozen vogelpoten niet?

Vogelpootjes zijn klein, dun en bloot. Je zou denken dat ze bevrozen als er sprake is van nachtvorst. Maar vogelpoten bevrozen níet. Hoe is dat mogelijk?

Voor de duidelijkheid: wat gebeurt er bij bevriezing? Als het vriest, vernauwen de bloedvaten in vingers, tenen, oorlellen en andere onbedekte lichaamsdelen die ‘misbaar’ zijn. Daardoor verliest het lichaam minder warmte aan de koude buitenlucht en kunnen de echt onmisbare onderdelen, zoals hersenen en andere organen, warm blijven.

Een nadeel van het vernauwen van de bloedvaten: doordat er minder bloed door die lichaamsdelen stroomt, kunnen de cellen beschadigen en afsterven (te weinig zuurstof en voedingsstoffen en te veel kou). Bij vochtige weer, of harde wind, kan dat al gebeuren bij temperaturen net onder 0 °C. Het is een strategie: beter overleven zonder tenen, dan doodvriezen met tenen.

Wat is er nu bij vogeltenen anders dan bij mensentenen? Om te beginnen zijn vogeltenen bedekt met een fikse laag vorstbestendige schubben. Die zijn namelijk gemaakt van keratine. Dat is een taai, vezelig eiwit, vergelijkbaar met wat in onze haren en nagels zit. En belangrijk: het bevriest niet. Verder bevatten vogelpootjes geen spieren, maar alleen pezen. En die gebruiken veel minder energie dan spieren, dus hebben minder bloedtoevoer nodig. Geeft dus niets als de bloedvaten daar vernauwen. Als er tijdelijk nét genoeg bloed doorstroomt voor de noodzakelijke vervanging en groei van de huid en de nagels is het prima.

Nu lopen vogels ondanks die vernauwde bloedvaten, tóch nog kans te veel warmte te verliezen door de poten als het vriest en dus de nacht niet te overleven. Dat vraagt om extra maatregelen. Daarom hebben veel vogels ook nog een soort warmtewisselaar in hun poten. Kort samengevat gebeurt er dit: het warme bloed dat vanuit het lichaam komt, stroomt in de poten vlak langs het koude bloed dat vanuit de poten op de terugweg is naar het hart. Zo wordt dat ‘koude poten bloed’ voorverwarmd voordat het weer het lijf instroomt en blijft het lichaam warm. En het ‘warme lijf bloed’ dat naar de poten stroomt koelt vast een beetje af, zodat via de poten niet te veel warmte verloren gaat. Die warmte stroomt terug het lijf in en blijft dus behouden.

Extra wonderlijk: in de winter ligt de terugkerende ader in de kern van de poot, zodat weinig warmte verloren gaat. In de zomer verplaatst deze ader zich echter naar de huid, zodat het bloed juist gemakkelijk overtollige warmte kwijtraakt. Ook weer belangrijk, want vogels kunnen niet zweten en koelen af via poten, snavel en mondholte.

Al met al blijven vogelpoten ’s winters een paar graden boven de omgevingstemperatuur. Toch gebeurt het wel eens dat eenden vastvriezen als ze te lang op het ijs staan. Om dat te voorkomen, gaan ze op hun buik liggen en trekken de poten op tussen de buikveren. Of ze gaan afwisselend op één poot staan en houden de andere poot tegen het warme lijf. De laatste vogeltroef tegen blote, onbedekte, bevrozende tenen: tóch bedekken.

Bron: Vogelbescherming Nederland
Foto: Suzanne